

УДК 342.9

Станіслав ЛИФЛЯНЧИК

аспірант кафедри конституційного та адміністративного права, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна, 69600

ORCID: 0009-0005-9034-1769

DOI: 10.32782/LST/2024-2-3

Бібліографічний опис статті: Лифлянчик, С. (2024). Поняття суб'єктивних публічних сервісних прав. *Law. State. Technology*, 2, 16–19. doi: 10.32782/LST/2024-2-3

ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ПУБЛІЧНИХ СЕРВІСНИХ ПРАВ

Метою наукової роботи визначено встановлення змісту категорії поняття суб'єктивних публічних сервісних прав. У статті визначено, що суб'єктивними публічними правами є права, які належать конкретній особі (суб'єкту) в рамках її взаємодії з державою чи іншими суб'єктами права, і які гарантовані чинним законодавством. До основних характеристик суб'єктивних публічних прав необхідно віднесено: створення та запровадження системи гарантій належності їх реалізації, що мають санкціонуватися державою, встановлюватися чинним законодавством держави; індивідуальність та особистий характер регламентації, що пов'язується із тим, що суб'єктивні публічні права призначені для окремих осіб чи груп осіб (мова йде може бути право на свободу слова, право на освіту, право на особисту недоторканність тощо); захист від необґрунтованого державного втручання, що має забезпечуватись громадянам та іншим суб'єктам права захист від дій чи бездіяльності державних органів, які можуть порушувати ці права; співвідношення із загальнодержавними інтересами, що не повинні порушуватись внаслідок дій окремих осіб та не створювати перешкод для забезпечення соціального благополуччя та економічного сталого розвитку суспільства. Встановлено, що використання суб'єктивних публічних сервісних прав має корелюватися непорушністю прав та інтересів інших осіб, і суспільства в цілому. Наголошено, що використання суб'єктивних публічних прав пов'язане з відповідальністю перед законом, що означає, що обмеження чи порушення прав може призвести до встановлення взаємної юридичної відповідальності, до якої може бути притягнуто як посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, так і усвідомленням приватної особи своєї соціальної відповідальності перед державою, що має проявлятися у відсутності бажання зловживання наданими правами, зростанням рівня правової свідомості особи, її правової культури та правової активності. До прикладів суб'єктивних публічних сервісних вказано право на доступ до публічної інформації, право на отримання адміністративних послуг, право на соціальну освіту, право використання публічного майна тощо.

Ключові слова: адміністративна реформа, адміністративна сервісність, суб'єктивні публічні сервісні права, публічно-управлінські правовідносини, юридична відповідальність.

Stanislav LYFLIANCHYK

graduate student of the Department of Constitutional and Administrative Law, Zaporizhzhia National University, 66 Zhukovsky str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69600

ORCID: 0009-0005-9034-1769

DOI: 10.32782/LST/2024-2-3

To cite this article: Lyflianchyk, S. (2024). Poniattia subiektyvnykh publicnykh servisnykh prav [Understanding subjective public service rights]. *Law. State. Technology*, 2, 16–19. doi: 10.32782/LST/2024-2-3

UNDERSTANDING SUBJECTIVE PUBLIC SERVICE RIGHTS

The method of scientific research indicates the establishment of the category of subjective public service rights. The article states that subjective public rights are rights that belong to a specific individual (subject) within the framework of its interaction with the state and other subjects of law, and that are guaranteed by official legislation. The main characteristics of subjective public rights must include: the creation and implementation of a system of guarantees of the reliability of their implementation, which may be sanctioned by the power, established by the official legislation of the power; Individuality and the special nature of regulation, which arises from the fact that subjective public rights are recognized for certain individuals and groups of individuals (in this case, there may be the right to freedom of speech, the right to publicity, the right to special attention is that too); protection from the unsecured government handover, so that I can ensure that citizens and other subjects have the right to protection from the actions of the inactivity of government bodies, which can violate their rights; connection with the interests of the foreign powers, which are not innocent to be disrupted by the actions of other people and do not create

a transition to ensure social well-being and the economic development of marriage. It has been established that the existence of subjective public service rights may be correlated with the non-violation of the rights and interests of other individuals, and the estate in general. It is agreed that the existence of subjective public rights is related to their jurisdiction before the law, which means that the exchange and violation of rights can lead to the establishment of mutual legal authority, to the extent possible attracted both by the township authorities of the state power and local self-government, and a private individual's awareness of his or her social credentials before the state, which may manifest itself in the grave abuse of entitlement rights, the level of the individual's legal credentials, its legal culture and legal activity i. Applications of subjective public services include the right to access public information, the right to retain administrative services, the right to social information, the right to access public information, etc.

Key words: *administrative reform, administrative service, subjective public service law, public administrative legal framework, legal authority.*

Постановка проблеми. Розвиток системи публічно-управлінських відносин відбувається в умовах перегляду підходів до побудови взаємовідносин між людиною і державою, між владними суб'єктами та соціальними інституціями. Важливе місце у таких взаємовідносинах належить такому інституту, як інститут суб'єктивних публічних прав, що формується впродовж останніх десятиріч та набуває особливого важливого значення, будучи певною гарантією захисту інтересів приватної особи у здійсненні повноважень владними органами. Відтак повсякчасно впроваджується концепція адміністративної сервісності та принципів «доброго» (чи добросовісного) урядування, здатних сприяти переходу від централізації влади до влади з пріоритетами задоволення потреб територіальних громад, що вимагає децентралізації розподілу повноважень між органами місцевої влади та територіальними управліннями центральних органів виконавчої влади (Білозерська, 2007: 11-19).

Таким чином, українське суспільство знаходиться у постійних трансформаційних процесах, для яких характерним є розбудова держави на засадах сервісності та захисту інтересів приватних осіб.

Стан наукової розробки проблеми. Здійснення наукових пошуків шляхів вирішення проблем забезпечення реалізації засад адміністративної сервісності, і розуміння сутності такої категорії, як суб'єктивні публічні сервісні права є відносною новелою для вітчизняної юриспруденції. Варто виокремити публікації таких авторів, як Т.О. Мацелик (Мацелик, 2011: 67-71), А.В. Чуб (Чуб, 2020: 101-108), А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник (Комзюк, Бевзенко, Мельник, 2007), Є.О. Легеза (Легеза, 2016), Ю.О. Легеза, В.С. Шевирталов (Легеза, Шевирталов, 2023) та інших вчених. Але при цьому ідея та розуміння змісту суб'єктивних публічних сервісних прав розглядалось доволі фрагментарно, що принижує значущості такої проблематики.

Метою наукової роботи визначено встановлення змісту категорії поняття суб'єктивних публічних сервісних прав.

Виклад основного матеріалу. Розвиток науки адміністративного права та процесу в сучасних умовах в Україні характеризується переглядом підходів до встановлення змісту його предмету та методів регулювання. Адміністративно-правове регулювання суспільних правовідносин характеризується побудовою форм та засобів реалізації на засадах «людноцентризму», що пов'язується із ухваленням у 1998 році Указу Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98 «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» (Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні, 1998). Варто погодитися із Є.В. Курінним, який обґрунтовував висновок, що попри проголошення концепції «людноцентризму» її реалізація впродовж тривалого часу після її проголошення залишалась лише декларацією, здійснюючи мінімальний вплив на побудову взаємовідносин людини та держави (Курінний, 2013: 194). Звичайно, недосконалість впровадження постулатів адміністративної реформи пов'язувалась із відсутністю оновленої правової доктрини, де мало б бути обґрунтовано механізм її реалізації.

При цьому необхідно підкреслити наявність доволі тісного зв'язку між адміністративним правом і державним управлінням, який виявляється через спрямований вплив на суспільні відносини в різних соціальних сферах. Хоча терміни можуть не використовуватися прямо один відносно одного, концептуально вони пов'язані. Адміністративне право визначає норми та принципи, за якими влада взаємодіє з громадянами і підприємствами. В той же час, державне управління організовує і координує цю владу, спрямовуючи її дії для досягнення певних цілей в інтересах суспільства.

Такий підхід дозволяє розглядати адміністративне право як інструмент для забезпечення ефективного функціонування суспільства та управління різними сферами життя через взаємодію суб'єктів та об'єктів управління.

Реалізація адміністративної реформи безумовно має пов'язуватися із запровадженням концепту суб'єктивних публічних сервісних прав приватної особи як складової системи суб'єктивних публічних прав. Доволі поширеним є підхід до розуміння суб'єктивних публічних прав приватної особи як певних можливостей, реалізація яких є допустимою в межах публічно-правових відносин, а відтак перебувають у взаємозв'язках із реалізацією компетенції суб'єктами владних повноважень.

Таким чином, здійснення суб'єктивних публічних сервісних прав приватної особи відбувається через здійснення повноважень органами державної влади та місцевого самоврядування.

Реалізація суб'єктивних публічних прав приватної особи відбувається навколо досягнення соціальних інтересів та потреб, що полягають у створенні механізму надання послуг та інших сервісних процедур на засадах відкритості, прозорості, доступності, доброчесності та справедливості. В основу реалізації суб'єктивних публічних сервісних прав має бути покладено пропорційність державних та приватних інтересів у здійсненні управлінського впливу на соціальні відносини.

Висновки. Отже, суб'єктивні публічні права – це права, які належать конкретній особі (суб'єкту) в рамках її взаємодії з державою чи іншими суб'єктами права, і які гарантовані чинним законодавством. Ці права виступають як гарантії свободи, гідності та інших цінностей громадян в суспільстві, у побудові публічно-управлінських правовідносин. До основних характеристик суб'єктивних публічних прав необхідно віднести такі: створення та запровадження системи гарантій належності їх реалізації, що мають санкціонуватися державою, встановлюватися чинним законодавством держави;

індивідуальність та особистий характер регламентації, що пов'язується із тим, що суб'єктивні публічні права призначені для окремих осіб чи груп осіб (мова йде може бути право на свободу слова, право на освіту, право на особисту недоторканність тощо); захист від необґрунтованого державного втручання, що маю забезпечуватись громадянам та іншим суб'єктам права захист від дій чи бездіяльності державних органів, які можуть порушувати ці права; співвідношення із загальнодержавними інтересами, що не повинні порушуватися внаслідок дій окремих осіб та не створювати перешкод для забезпечення соціального благополуччя та економічного сталого розвитку суспільства. Використання суб'єктивних публічних сервісних прав має корелюватися непорушністю прав та інтересів інших осіб, і суспільства в цілому. Використання суб'єктивних публічних прав пов'язане з відповідальністю перед законом. Це означає, що обмеження чи порушення прав може призвести до встановлення взаємної юридичної відповідальності, до якої може бути притягнуто як посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, так і усвідомленням приватної особи своєї соціальної відповідальності перед державою, що має проявлятися у відсутності бажання зловживання наданими правами, зростанням рівня правової свідомості особи, її правової культури та правової активності. Серед прикладів суб'єктивних публічних сервісних прав можна вказати право на доступ до публічної інформації, право на отримання адміністративних послуг, право на соціальну освіту, право використання публічного майна тощо. Держава визнає і встановлює правовий статус окремих осіб, гарантуючи їхні права та обов'язки. І так само особа не має права зловживання наданим їй державою обсягом можливостей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білозерська Т. О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції. *Форум права*. 2007. № 2. С. 11–19.
2. Мацелик Т. О. Суб'єктивне публічне право як юридичний феномен. *Юридичний вісник*. 2011. № 3 (20). С. 67–71.
3. Чуб А. В. Класифікація суб'єктивних публічних прав приватної особи. *Юридичний вісник*. 2020. № 4. С. 101–108. DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.1977>
4. Комзюк А. Т., Бевзенко В. М., Мельник Р. С. Адміністративний процес України: навч. посіб. Київ: Прецедент, 2007. 531 с.
5. Легеза Є. О. Теорія публічних послуг: адміністративно-правова складова: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 452 с.
6. Легеза Ю. О., Шевирталов В. С. Публічне управління процесами соціальної інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. №1. С. 125–128.

7. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text>

8. Курінний Є. В. Про актуалізацію питання підготовки нового етапу реформування адміністративного права України. *Вісник Луганського держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2013. № 2. С. 191–200. С. 194.

REFERENCES:

1. Bilozerska, T. O. (2007). Reformuvannia publichnoi administratsii v Ukraini yak krok do yevropeiskoi intehratsii [Reform of public administration in Ukraine as a lead up to European integration]. *Forum prava*. № 2. S. 11–19 [in Ukrainian].

2. Matselyk, T. O. (2011). Subiektivne publichne pravo yak yurydychnyi fenomen [Subjective public law as a legal phenomenon]. *Yurydychnyi visnyk*. 2011. № 3 (20). S. 67–71. [in Ukrainian].

3. Chub, A. V. (2020). Klasyfikatsiia subiektivnykh publichnykh prav pryvatnoi osoby [Classification of subjective public rights of a private individual]. *Yurydychnyi visnyk*. № 4. S. 101–108. DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.1977> [in Ukrainian].

4. Komziuk, A. T., Bevzenko, V. M., & Melnyk, R. S. (2007). *Administratyvnyi protses Ukrainy* [Administrative process of Ukraine]: navch. posib. Kyiv: Pretsedent, 2007. 531 s. [in Ukrainian].

5. Leheza, Ye. O. (2016). *Teoriia publichnykh posluh: administratyvno-pravova skladova* [The theory of public services: administrative and legal warehouse]: monohrafiia. Kherson: Vydavnychiy dim «Helvetyka». 452 s. [in Ukrainian].

6. Leheza, Yu. O., & Shevyrtalov, V. S. (2023). Publichne upravlinnia protsesamy sotsialnoi intehratsii vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Public management of social integration processes and internal movements of people in Ukraine]. *Dniprovskiyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*. №1. S. 125–128 [in Ukrainian].

7. Pro zakhody shchodo vprovadzhennia Kontseptsii administratyvnoi reformy v Ukraini (1998). [About the advance of the Concept of administrative reform in Ukraine]: Указ Презыдента Украйны № 810/98. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text> [in Ukrainian].

8. Kurinnyi, Ye. V. (2013). Pro aktualizatsiiu pytannia pidhotovky novoho etapu reformuvannia administratyvnoho prava Ukrainy [About updating the nutritional preparation for a new stage of reform of the administrative law of Ukraine]. *Visnyk Luhanskoho derzh. un-tu vnutr. sprav im. E. O. Didorenka*. № 2. S. 191–200. S. 194 [in Ukrainian].